

กฤษฎา สุขสำเนียง ๒๕๔๕: หมอลำดีพันคอน: กรณีศึกษาคณะทองบาง แก้วสุวรรณ เมืองปากเซ  
แขวงจำปาศักดิ์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
(ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา) สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:  
อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง, Ph.D. ๒๕๕ หน้า  
ISBN 974-16-2200-7

วัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของหมอลำดีพันคอน คณะหมอลำ  
ทองบาง ๒) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะหมอลำทองบาง ๓) เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ บทบาทหน้าที่  
ของเครื่องดนตรีประกอบการแสดงหมอลำดีพันคอน ๔) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หมอลำดีพันคอนในเชิงดุริยางควิทยา

เนื่องจากการแสดงหมอลำแบบดั้งเดิมมีเหลืออยู่น้อยและมีแนวโน้มว่าจะสูญไป จึงจำเป็นต้องมีการ  
ศึกษาวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเฉพาะคณะหมอลำทองบาง  
แก้วสุวรรณ เมืองปากเซ แขวงจำปาศักดิ์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการศึกษาพบว่า

๑. หมอลำทองบางเป็นหมอลำดีพันคอนเป็นเอกลักษณ์ประจำแขวงจำปาศักดิ์ มีพัฒนาการมาจาก  
ลำโสม หมอลำทองบาง แก้วสุวรรณ เป็นหมอลำที่ได้รับการถ่ายทอดการแสดงหมอลำ ดีพันคอนมาจากหมอลำ  
กันหาผู้เป็นตา และได้ยึดเป็นอาชีพมาจนถึงปัจจุบัน

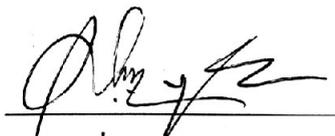
๒. หมอลำคณะนี้มีบทบาทหน้าที่ ๒ ประการ คือ ๑) มีหน้าที่เป็นมหรสพเพื่อความบันเทิงในงานต่างๆ  
ทั้งงานมงคลและอวมงคล ๒) มีหน้าที่เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลและชุมชน

๓. เครื่องดนตรีประกอบการแสดง คือ แคน ประเภทแคนแปด นักดนตรีผู้เป่าแคนเรียกว่า หมอแคน  
มีหน้าที่เป่าแคนสอดประสานกับทำนองลำของ หมอลำ นอกจากนั้นยังช่วยกันจังหวะเพื่อให้หมอลำคิดกลอนลำ  
และมีโอกาสพักเสียงระหว่างลำ แคนแต่ละดวงยังมีหน้าที่ตั้งเสียงให้แก่หมอลำด้วย

๔. โครงสร้างของทำนองลำดีพันคอนแบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ๑) ทำนองนำ เป็นทำนองเฉพาะของ  
แคนเป่านำเพื่อเป็นการตั้งเสียงให้แก่หมอลำ ๒) ลำเกริ่น เป็นการลำเริ่มต้นของหมอลำช่วงสั้นๆประมาณ ๓ -  
๑๐ บทสอดประสานกับทำนองของแคน เนื้อหาของกลอนลำจะเป็นการกล่าวนำเพื่อเชื่อมโยงถึงเนื้อหาในตอน  
ต่อไป และจบด้วยทำนองลำลงจบ ๓) ลำเนื้อเรื่อง มีลักษณะทำนองลำและทำนองแคนเหมือนกับลำเกริ่นแต่จะมี  
ความยาวมากกว่าและมีเนื้อหากลอนลำขยายความจากลำเกริ่น ๔) ลำลงจบ มีทำนองตอนต้นเหมือนกับลำเกริ่น  
และลำเนื้อเรื่องแต่จะแตกต่างกันที่ทำนองวรรคสุดท้ายของบท

๕. คุณลักษณะทางดนตรี ทำนองเพลงใช้ระบบ ๕ เสียง (Pentatonic) ผิวพรรณ (Texture) เป็นแบบ  
Homophony Drone Harmony ไม่มีการใช้เครื่องประกอบจังหวะ

  
ลายมือชื่อนิติติ

  
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

๒๒ ๒๖๑ / ๕๑